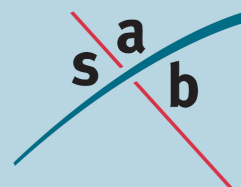

Flora- en faunaonderzoek

Lienden, locatie voormalig gemeentehuis

Gemeente Buren

Datum: 15 juli 2010
Projectnummer: 90468

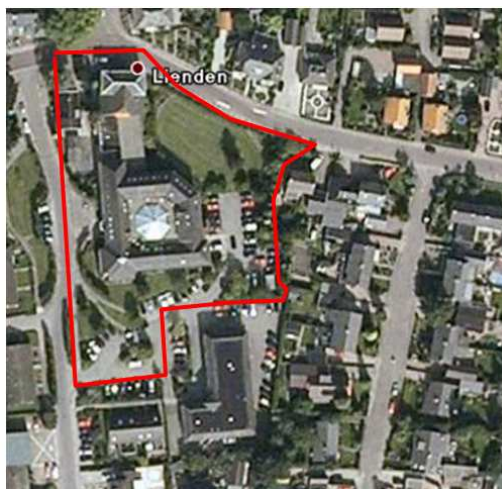
INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Gebiedsbeschrijving en beoogde ingrepen	3
2	Wettelijk kader	5
2.1	Gebiedsbescherming	5
2.2	Soortenbescherming	5
3	Toetsing quick scan flora en fauna	7
3.1	Onderzoeksmethodiek	7
3.2	Beschermde gebieden	7
3.3	Voorkomen van beschermde soorten	8
4	Conclusie quick scan flora en fauna	13
4.1	Gebiedsbescherming	13
4.2	Soortenbescherming	13
4.3	Consequenties	14
4.4	Aanbevelingen	15
5	Nader onderzoek vleermuizen AD.ECO	16
5.1	Rapportage AD.ECO	16
5.2	Conclusie	17
5.3	Aanbevelingen	17
	Bijlage 1: Literatuurlijst	19

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In Lienden (gemeente Buren, provincie Gelderland) is de Stichting Woningbeheer Betuwe (SWB) voornemens om op de locatie waar momenteel het voormalige gemeentehuis is gelegen, een herontwikkeling te laten plaatsvinden. De locatie is gelegen in het centrum van Lienden op de hoek van de Dr. Van Noortstraat, de Verbrughweg, de Dorpsstraat en de Oudsmidsestraat. Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurregelgeving. Voorliggend flora- en faunaonderzoek is opgesteld door SAB Arnhem B.V. en geeft een inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze plek.

globale ligging plangebied (luchtfoto: Google Earth)

Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden moet eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 en eventuele andere natuurregelgeving. Bij deze activiteit moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning uitspraken zijn gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Het plangebied is beoordeeld op geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit heeft geresulteerd in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 Gebiedsbeschrijving en beoogde ingrepen

Lienden ligt ten zuiden van de Rivier de Neder-Rijn, ten oosten van Ommeren, ten westen van Kesteren en ten noorden van de provinciale weg N320. Lienden ligt centraal in de Betuwe en wordt dan ook gekenmerkt door de aanwezigheid van veel fruitboomgaarden. Ten oosten van de kern stroomt tevens de Oude Rijn.

Het plangebied ligt in het centrum van Lienden en betreft het voormalige gemeentehuis van de gemeente Lienden. Het plangebied wordt in het noorden begrensd door de Dr. Van Noordstraat, in het oosten en zuiden door bebouwing en de Verburghweg in het westen. De directe omgeving wordt dan ook gekenmerkt door bebouwd en verhard terrein. Ten westen van het plangebied ligt een kleinschalig groen element met een waterpartij, bomen en gazons. Het plangebied bestaat grotendeels uit bebouwing (oude gemeentehuis, uitbreiding en bodewoning) en verhard terrein (parkeerplaatsen en wegen). Groene elementen zijn aanwezig in de vorm van beplanting, gazons en bomenrijen.

Binnen het plangebied is de herontwikkeling van het voormalige gemeente huis beoogd. Het oude gemeentehuis blijft behouden, echter: de uitbreiding uit 1992 zal worden gesloopt.

Globale indrukken plangebied: te behouden oude gemeentehuis (linksboven) en bodewoning (rechtsboven) en de te slopen uitbreiding(onder) (foto's SAB Arnhem B.V.)

2 Wettelijk kader

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

2.1 Gebiedsbescherming

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de reeds bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen. Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 Soortenbescherming

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te veront- rusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te ver- storen (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

1 beschermingscategorie 1:

Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfplaatsen van deze soorten worden aangetast;

2 beschermingscategorie 2:

Voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.

Als wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode geldt deze naast de bovengenoemde soorten ook voor vogels. In zo'n gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;

3 beschermingscategorie 3:

Voor ongeveer honderd zeldzame soorten geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen) van leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.

3 Toetsing quick scan flora en fauna

3.1 Onderzoeksmethodiek

Het Natuurloket geeft in het kilometerhok waarbinnen de planlocatie en haar invloedsgebied is gelegen (164-439), het voorkomen van beschermde vaatplanten, broedvogels, amfibieën en vissen weer. Binnen het kilometerhok zijn niet alle soortgroepen evengoed onderzocht en het plangebied maakt een klein onderdeel uit van de betreffende kilometerhokken. Daarom is besloten geen aanvullende gegevens op te vragen maar de quick scan vooral te baseren op de biotoopinschatting door een ecooloog van SAB Arnhem B.V.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992), de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, et al., 1997), de Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland (Spitzen, et al., 2007) en de verspreidingsgegevens van RAVON (www.ravon.nl). De eerste drie bronnen vermelden gegevens per uurhokken (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het globale gegevens betreft. De laatste bron vermeldt gegevens per kilometerhok en is gedetailleerder. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 13 augustus 2008 heeft een ecooloog van SAB Arnhem B.V. het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 Beschermde gebieden

3.2.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Het plangebied ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het dichtstbijzijnde gebied ligt op ongeveer twee kilometer ten noorden van het plangebied en betreft het Natura 2000-gebied "Uiterwaarden Neder-rijn". Door de verharde en bebouwde situatie in het plangebied en het bebouwde karakter van de omgeving, ontbreekt een relatie met dit gebied. Aangewezen soorten en habitats worden dan ook niet verwacht binnen het plangebied. Verder zijn gezien de afstand en tussenliggende elementen (bebouwing) geen negatieve indirecte effecten te verwachten. Een vergunningaanvraag in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt niet noodzakelijk geacht.

3.2.2 *Ecologische Hoofdstructuur*

Verder ligt het plangebied niet in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De dichtstbijzijnde EHS ligt op ongeveer 600 meter ten oosten van het plangebied en betreft de Oude Rijn (kernkwaliteit: natuur). Gezien het verharde en bebouwde karakter van het plangebied vertoont het plangebied geen relatie met de EHS. Verder zijn indirecte ne-

gatieve effecten gezien de afstand en bebouwde karakter tevens niet te verwachten op de EHS.

3.3 Voorkomen van beschermde soorten

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

3.3.1 Vaatplanten

Binnen het plangebied zijn weinig potentiële natuurlijke groeiplaatsen voor planten aanwezig. Het grootste deel van het plangebied is bebouwd en verhard. De groene delen bestaan uit beplanting, gazons en bomenrijen. Van een stabiel ecosysteem is geen sprake en bijzondere groeiplaatsen zijn niet aanwezig. Strikt beschermde vaatplanten worden binnen het plangebied niet verwacht. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft.

3.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992) komen in de omgeving van het plangebied soorten als Egel (*Erinaceus europaeus*), Dwergspitsmuis (*Sorex minutus*), Huisspitsmuis (*Crocidura russula*), Mol (*Talpa europea*), Hermelijn (*Mustela erminea*), Bunzing (*Mustela putorius*), Wezel (*Mustela nivalis*), Ree (*Capreolus capreolus*), Rosse woelmuis (*Clethrionomys glareolus*), Aardmuis (*Microtus agrestis*), Veldmuis (*Microtus arvalis*), Dwergmuis (*Micromys minutus*), Bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), Haas (*Lepus europeus*) en Konijn (*Oryctolagus cuniculus*) voor. Strikt beschermde soorten komen op basis van verspreidingsgegevens niet in en nabij het plangebied voor.

Algemeen voorkomende soorten

Binnen het plangebied zijn een grasveld, enkele rommelhoekjes en struwelen aanwezig, hierdoor zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten als Egel, Huisspitsmuis, kleine marterachtigen en Mol niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Strikt beschermde soorten

Binnen het plangebied zijn geen sporen aangetroffen van strikt beschermde soorten. Verder wordt het plangebied intensieve gebruikt. Op basis van de verspreidingsgegevens en afwezigheid van geschikte biotopen en sporen worden strikt beschermde soorten niet verwacht binnen het plangebied. Nader onderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.

3.3.3 Vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens (Broekhuizen, 1992; Limpens, et. al., 1997) komen in de omgeving van het plangebied Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*),

Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), Meervleermuis (*Myotis dasycneme*), Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en Watervleermuis (*Myotis daubentonii*) voor. Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd in de Flora- en faunawet.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals Gewone dwergvleermuis en laatvlieger en boombewonende soorten als Rosse vleermuis en Watervleermuis. Daarnaast zijn soorten die van beide elementen gebruik maken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de Gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen enz). Andere soorten als de Rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen. De Watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Gebouwbewonende soorten

Gebouwbewonende soorten worden vooral aangetroffen onder dakpannen, in spouwmuren, op zolders, achter houten betimmering enzovoorts. Binnen het plangebied zijn in alle gebouwen vleermuizen niet op voorhand uit te sluiten. De uitbreiding van het gemeentehuis is voor vleermuizen geschikt op basis van open stootvoegen die voor vleermuizen toegang geven tot de spouwmuur. Verder is tijdens het veldbezoek op een vensterbank aan de buitenkant van het gebouw een keutel aangetroffen, dat mogelijk van een vleermuis is.

Aangetroffen keutel (links) en toegang tot spouwmuur (rechts) in de uitbreiding (foto's SAB Arnhem B.V.)

In het historische pand zijn geen spouwmuren aanwezig. Echter aan de bovenkant van de muur is gevelbetimmering aanwezig die door gaten en kieren toegankelijk zijn voor vleermuizen. Verder is het dakbeschot toegankelijk door middel van kieren en gaten onder de dakrand. De zolders van het oude gemeentehuis zijn leegstaand, maar worden gezien de aanwezigheid van spinnenrag niet door vleermuizen gebruikt.

Toegankelijke gevelbetimmering (links) en zolder (rechts) (foto's SAB Arnhem B.V.)

Verder is het bodehuis op basis van toegankelijkheid van het dakbeschot tevens geschikt voor vleermuizen.

Met de sloop van de uitbreiding van het gemeentehuis zijn negatieve effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen op voorhand niet uit te sluiten. Aanbevolen wordt nader onderzoek uit te voeren naar het gebruik van het plangebied door vleermuizen. Pas als het exacte gebruik van het plangebied door vleermuizen bekend is kan bepaald worden wat de effecten zijn op vleermuizen.

Indien het historische pand en het bodehuis worden gerenoveerd (dak) of eventueel gesloopt zijn negatieve effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen niet uit te sluiten.

Boombewonende soorten

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangende schors. Binnen het plangebied zijn geen voor vleermuizen geschikt bomen (stamdoorsnede van > 30 centimeter) aanwezig. Hierdoor zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewonende soorten niet te verwachten in het plangebied. Gedurende het onderzoek naar gebouwbewonende soorten zal tevens gelet worden op de aanwezigheid van boombewonende soorten.

Vliegroutes

Soorten maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied, daarom kan het behoud van lijnelementen cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied. Binnen het plangebied zijn enkele bomenrijen aanwezig, maar deze vormen geen belangrijk lijnvormig element. Met de kap van deze bomen worden negatieve effecten op belangrijke vliegroutes niet verwacht.

Nader onderzoek

Voor de sloop van de uitbreiding is nader onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk. In het kader van de Flora- en faunawet zijn zowel kraamkolonies als paarplaatsen strikt beschermd. Volgens de onderzoeksprotocollen, die opgesteld zijn door het Netwerk Groene Bureaus en die door het Ministerie van LNV gehanteerd worden bij ontheftingsaanvragen, dienen zowel kraamkolonies en paarplaatsen onderzocht te worden. Kraamkoloniesonderzoek kan plaats vinden van medio mei tot en met 15 juli. Onderzoekperiode van paarplaatsen loopt van medio augustus tot en met medio september (NGB, 2009).

3.3.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn vogels waargenomen zoals Merel (*Turdus merula*), Koolmees (*Parus major*), Turkse tortel (*Streptopelia decaocto*), Vink (*Fringilla coelebs*) en Huiszwaluw (*Delichon urbica*). Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen van deze soorten. Voor de meeste vogels loopt dit broedseizoen van globaal half maart tot half juli. Binnen het plangebied zijn verder geen nestlocaties van de huiszwaluw aangetroffen.

Sommige vogelsoorten zoals uilen en spechten gebruiken hun nesten jaarrond als verblijfplaats. Ook buiten het broedseizoen hebben nesten van deze vogels een beschermde status. Tevens zijn nesten van in bomen broedende roofvogels jaarrond beschermd. Op basis van het intensieve gebruik van het plangebied en de afwezigheid van een verbinding met het buitengebied worden vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten niet verwacht binnen het plangebied. Tevens zijn geen sporen van deze soorten aangetroffen. De gebouwen worden, op basis van de afwezigheid van toegangsgaten en het intensieve gebruik, niet geschikt bevonden voor gebouwbewonende soorten. Nader onderzoek naar jaarrond beschermde vogelsoorten wordt niet noodzakelijk geacht.

3.3.5 Amfibieën

Aangezien binnen en in de omgeving van het plangebied geen watervoerende elementen aanwezig zijn, is het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van meer strikt beschermde amfibieënsoorten uit te sluiten. Strikt beschermde soorten stellen strikte eisen aan hun leefomgeving en blijven het gehele jaar door dicht bij hun voortplantingswater (met uitzondering van de rugstreeppad).

Algemene soorten, zoals Bruine kikker (*Rana temporaria*) en Gewone pad (*Bufo bufo*), die na de metamorfose op het land naar voedsel gaan zoeken zijn gezien de binnen het plangebied gelegen biotopen niet uit te sluiten. Deze soorten kunnen grote afstanden afleggen. Aangezien de dieren op het land overwinteren, is het ook mogelijk dat er dieren in de winterperiode binnen het plangebied aanwezig zijn. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

3.3.6 Reptielen

De meeste reptielensoorten houden zich met name op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijvoorbeeld heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen). Alleen de ringslang houdt zich in nattere gebieden met een meer natuurlijke oeverzone. Op basis van de binnen het plangebied aanwezige biotopen (verhard en bebouwd terrein) is het voorkomen van reptielen onwaarschijnlijk. Negatieve effecten worden op reptielen niet verwacht.

3.3.7 Vissen

In het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig, daarom kan de aanwezigheid van vissen worden uitgesloten.

3.3.8 *Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen*

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Dergelijke biotopen komen niet in het plangebied voor. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en weekdieren zijn ook niet te verwachten gezien de biotopen.

4 Conclusie quick scan flora en fauna

Het plangebied betreft de locatie op de hoek van de Dr. Van Noortstraat, de Verbrughweg, de Dorpsstraat en de Oudsmidsestraat te Lienden (gemeente Buren, provincie Gelderland). Op deze locatie is de herontwikkeling van het voormalige gemeentehuis beoogd. Voor deze ingreep wordt uitgevoerd, dienen de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties in het kader van de geldende natuurwet- en regelgeving in beeld te zijn gebracht.

4.1 Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op de beschermde gebieden.

Het dichtstbijzijnde beschermde gebied ligt op ongeveer twee kilometer ten noorden van het plangebied en betreft het Natura 2000-gebied "Uiterwaarden Neder-Rijn". Door de verharde en bebouwde situatie in het plangebied en het bebouwde karakter van de omgeving, ontbreekt een relatie met dit gebied. Aangewezen soorten en habitats worden dan ook niet verwacht binnen het plangebied. Verder ligt het plangebied niet in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De dichtstbijzijnde EHS ligt op ongeveer 600 meter ten oosten van het plangebied en betreft de Oude Rijn (kernkwaliteit: natuur). Gezien het verharde en bebouwde karakter van het plangebied vertoont het plangebied geen relatie met de deze beschermde gebieden. Verder zijn indirecte negatieve effecten gezien de afstand en bebouwde karakter tevens niet te verwachten op het Natura 2000-gebied alsmede de EHS.

Een vergunningaanvraag in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt niet noodzakelijk geacht.

4.2 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt) of dieren opzettelijk worden verontrust. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben. Invloeden die leiden tot een verminderde geschiktheid van het plangebied als bijvoorbeeld foerageergebied zijn niet ontheffingsplichtig, tenzij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook de vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten niet langer kunnen functioneren.

Algemeen voorkomende soorten

Door de sloop, de groundbewerking en de nieuwbouw, zullen alle aanwezige soorten negatieve effecten ondervinden van de ingreep. Voor de meeste soorten is dit tijdelijk van aard. In de toekomst zijn de tuinen waarschijnlijk ook weer geschikt als leefgebied. De meeste van deze soorten zijn beschermd en vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt dat aantasting van vaste

rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

Strikt beschermde soorten

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten is meer strikt beschermd. Voor deze soorten moet bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats en de biotoopeisen van individuele diersoorten, zijn soorten uit de soortgroep vleermuizen niet uit te sluiten binnen het plangebied. Tevens kunnen bij de start van werkzaamheden in het broedseizoen, broedende vogels worden verstoord, of hun nesten worden aangetast. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.

4.3 Consequenties

Deze verkennende quick scan flora en fauna kan, op basis van eenmalig veldbezoek, de aanwezigheid van alle mogelijk voorkomende ontheffingsplichtige vleermuizen niet op voorhand uitsluiten. Om deze reden moet nader onderzoek gedaan worden naar:

- vleermuizen alle soorten (tabel 3; bijlage IV van de Habitatrichtlijn; Flora- en faunawet), onderzoeksperiode *kraamkolonies*: medio mei tot medio juli en *paarplaatsen*: medio augustus tot en met medio september.

Het gebruik van het plangebied door deze soorten kan door middel van nader onderzoek in beeld worden gebracht zodat het werkelijke effect van de ingreep op (het leefgebied van) daadwerkelijk aanwezige soorten kan worden bepaald. Pas dan kan worden bepaald of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is. Bij een dergelijke ontheffing worden vaak mitigerende en/of compenserende maatregelen gevraagd.

Verder is een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- in het broedseizoen van vogels (half maart tot half juli) mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. Werkzaamheden tijdens deze periode zouden leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.
- op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in zomer, voorjaar en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;

- het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen. Zodat het plangebied ongeschikt is voor dieren.

4.4 Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te bouwen woningen;
- als er weer een zolder of vliering wordt aangelegd, zou deze niet helemaal geïsoleerd kunnen worden. Hierdoor wordt de zolder mogelijk een geschikt verblijf voor vleermuizen;
- het planten van bomen en struiken voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheems bes- en bloemdragende struiken en planten;
- er kunnen nestpannen of neststenen worden aangebracht ten behoeve van gierzwaluwen. Deze beschermde soort verliest steeds meer nestmogelijkheden.

5 Nader onderzoek vleermuizen AD.ECO

Door AD.ECO is gericht onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen en overige belangrijke onderdelen van het leefgebied van vleermuizen. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden conform het onderzoeksprotocol van vleermuizen (2010). Hieronder volgt de rapportage van AD.ECO.

5.1 Rapportage AD.ECO

Veldonderzoek in het kader van de Flora- en faunawet te Lienden

Ons kenmerk 2010.067 dd. 14 juni 2010

Uw kenmerk: 90468

Offertenummer: 2009.109 dd. 19 augustus 2009

Onderwerp: nader onderzoek oude gemeentehuis, te Lienden

Inleiding

Geoffreerd is veldonderzoek te doen naar paarplaatsen van vleermuizen (september 2009) en kraam/zomerverblijven van vleermuizen (mei/juni 2010), op de locatie.

Waarnemingen aan overige soorten die van belang kunnen zijn zullen eveneens gemeld worden.

Onderzoeksmethode

Op 27 augustus 2009 was het helder weer weinig wind en ca 16 °C. Op 3 september 2009 even helder weer, verder wisselend bewolkt en enige wind ca 15 °C. Dit vleermuisonderzoek is uitgevoerd door Ir. G. Nijland met een Petterson D100. Op 15 mei 2010 was het licht bewolkt 12-10 °C en op 12 juni 2010 was het onbewolkt 15-15 °C. Het onderzoek is uitgevoerd door Ir. G. Nijland en Drs. A. Lutgerink met Petterson D100 en D240X.

Resultaten

2009

Geen uitvliegers uit de gebouwen ook geen sporen. De gewone dwergvleermuis (1-2) foerageerden op de eerste waarnemingsavond vanaf 20 minuten na zonsondergang aan de westkant van het plangebied. De tweede avond kwamen wat gewone dwergvleermuizen over het plangebied zonder te foerageren. Op de kruising van de Kon. Julianalaan en de Baron van Tillweg vloog op 6 september een roepend mannetje (paargedrag).

2010

Op 15 mei geen uitvliegers ongeveer 15 min na zonsondergang passeerde twee gewone dwergvleermuizen van oost naar west aan de noordzijde van het gebouw. 25 min na zonsondergang vloog één laatvlieger van west naar oost. Daarna kwamen 1-2 gewone dwergvleermuizen fourageren bij het gebouw en over het grasveld aan de noordzijde. 12 juni was het erg rustig, pas om 22.32 vloog de eerste gewone dwergvleermuis langs. Verder bleef het stil, ook geen uitvliegers.

Conclusie

Er zijn geen uitvliegers geconstateerd uit dit gebouw bij een onderzoek conform het vleermuisprotocol. Er mag dus van uit worden gegaan dat dit gebouw niet gebruikt wordt door vleermuizen. Ook het omliggende terrein is niet van belang voor vleermuizen.

Ir. G. Nijland

Ecologisch onderzoek- en adviesbureau AD. ECO.

Spankerenseweg 11, 6974 BA Leuvenheim

Tel 0575 567959 mobiel 06 14287568

E-mail mail@ad-eco.nl www.ad-eco.nl

5.2 Conclusie

Op basis van de quick scan flora en fauna en het gericht veldonderzoek naar vleermuizen door AD.ECO zijn vaste rust- en verblijfplaatsen of belangrijke onderdelen van het leefgebied van strikt beschermde soorten uit te sluiten in het plangebied. Ontheffingsplichtige effecten op strikt beschermde soorten worden met de plannen dan ook niet verwacht. Een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.

Een gerichte inventarisatie brengt het gebruik van het plangebied door één of meerdere soorten beter in beeld. Dieren gedragen zich echter niet altijd voorspelbaar. Zelfs een gericht veldonderzoek geeft nooit een volledige garantie dat er geen (andere) strikt beschermde soorten aanwezig zijn.

5.3 Aanbevelingen

Verder zijn er vanuit een ecologisch oogpunt een aantal aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting:

- 1 Het creëren van ruigtes en struwelen op de nieuwe locatie verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse bes- en bloemdragende struiken en planten.
- 2 Gierzwaluw
Aangezien er in de omgeving mogelijk broedplaatsen aanwezig zijn van gierzwaluwen (lokale gegevens geven weer dat gierzwaluwen nabij de projectlocatie broeden, of er in het verleden hebben gebroed), is het aan te bevelen nestgelegenheid voor deze soort aan te brengen. Dit kan door het aanbrengen van speciale dakpannen of neststenen zoals in het onderstaande figuur.

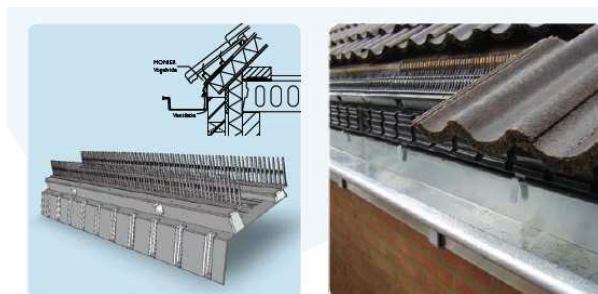
originele manieren voor het aanbrengen van gierzwaluwnestkasten (www.gierzwaluw.com)

Enkele aandachtspunten ten aanzien van het aanbrengen en onderhouden van gierzwaluwnestkasten:

- o de nestkasten dienen bij voorkeur geplaatst te worden onder goten of aan gevels;
- o breng nestgelegenheid voor gierzwaluwen liefst aan op de (koele) oost of noordzijde van gebouwen. De kasten kunnen ook op het zuiden of westen hangen, mits ze de hele dag in de schaduw blijven;
- o de kasten worden in kleine groepen bij elkaar geplaatst;
- o de ophanghoogte van de kast is minimaal drie meter boven de grond. De jonge gierzwaluw heeft deze hoogte nodig om uit te kunnen vliegen;
- o er mogen voor de nestkasten geen obstakels staan die het in - en uitvliegen belemmeren (b.v. een vlaggenmast of hoge bomen);
- o gierzwaluwkasten zijn onderhoudsvrij, omdat de gierzwaluw zelf geen nestmateriaal aansleept. De kasten hoeven dus niet jaarlijks schoongemaakt te worden;
- o als andere vogels, zoals mussen of spreeuwen, de nestkasten en pannen bezetten, laat ze dan hun gang gaan. Ze wijzen de gierzwaluwen, die een voorkeur voor 'gestoffeerde nesten' lijken te hebben, de weg.

3 Huismus

De Huismus gaat steeds verder achteruit in Nederland. Voor deze soorten kunnen enkele kleine maatregelen getroffen worden om de toekomstige gebouwen geschikt te maken voor deze soort. Voor deze soort kunnen bijvoorbeeld nestkasten opgehangen worden of nestpannen geplaatst worden op daken. Ook kan ervoor gekozen worden om vogelvides te plaatsen onder de dakranden. Met deze vogelvide kunnen huismussen onder de dakrand komen, maar kunnen niet verder onder het dakbeschot kruipen (zie afbeelding, www.monier.nl).

Bijlage 1: Literatuurlijst

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C., Thissen, J.B.M. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Spitzen – van der Sluijs, A.M., Willink, G.W., Creemers, R., Ottburg, F.G.W.A., de Boer, R.J., Pfaff, P.M.L., de Wild, W.W., Stronks, D.J., Schröder, R.J.H., de Vos, M.T., Soes, D.M., Frigge, P. & Struijk, R.P.J.H. 2007. Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland. 1985-2005. Stichting RAVON, Nijmegen.

Websites:

www.ravon.nl

www.vleermuis.net

www.natuurloket.nl

www.vogelbescherming.nl

www.minlnv.nl

www.gierzwaluw.com

www.monier.nl